

Poštovani predsjedniče Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske i članovi Zajednice,
Poštovani predsjedniče Republike Hrvatske,
Poštovani visoki dužnosnici Republike Hrvatske,
Dame i gospodo dragi prijatelji,

Učinili ste mi veliku čast pozivom da zajedno s predsjednikom Milanovićem budem pokrovitelj i sudionik na svečanostima povodom velikog jubileja – 30. godišnjice Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske. Ovo je veliki događaj za Zajednicu, za crnogorska udruženja koja su njeni članovi, ali isto tako i za Crnu Goru i za Hrvatsku.

Čestitajući vam jubilej mogu sa zadovoljstvom konstatovati da ste u protekle tri decenije izgradili čvrste temelje jedne moderne institucije koja će i ubuduće biti snažan oslonac očuvanja i afirmacije suradnje crnogorskog identiteta, i Crne Gore i Hrvatske. Korpus hrvatskih Crnogoraca je po mnogo čemu jedinstven. Nacionalna zajednica Crnogoraca u Hrvatskoj je najorganizovanije i najintelektualnije naše udruženje u inostranstvu. Nakon raspada zajedničke države, Crnogorci u Hrvatskoj, koji su ovdje uglavnom došli zbog sticanja novih znanja na renomiranom Zagrebačkom sveučilištu i drugim visokoobrazovnim hrvatskim školama, u novim političkim i državnim okolnostima, odlučili su da formiraju ovu svoju organizaciju, znajući da se svaka zajednica, i svaka ideja najbolje čuva i unapređuje unutar institucije. Prihvatili su Hrvatsku kao svoju državu, poštujući volju hrvatskih građana kao izraz njihove legitimne i povijesne utemeljene težnje za samostalnost, priželjkujući da i narod kome pripadaju obnovi državnu nezavisnost. Zajednica je od početka imala jasne stavove o crnogorskom državnom i nacionalnom pitanju i bila jedinstvena u opredjeljenju za građansku, multietničku i evropsku Crnu Goru. Povezala se sa suverenističkim partijama i društvenim antiratnim kulturnim pokretima u Crnoj Gori. Pomagala ih je i financijski, doprinosila izdavanju knjige PEN Centra i Matice Crnogorske, organizirala naučne skupove o crnogorskom nacionalnom pitanju, i aktivno radila na obavještanju evropske javnosti o prilikama u Crnoj Gori. Želim da izrazim zahvalnost svim pripadnicima NZCH i svim Crnogorcima u Hrvatskoj na nesebičnoj podršci obnovi crnogorske nezavisnosti 2006,

Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske daje poseban doprinos afirmaciji Crne Gore i njene povijesti i kulture u Hrvatskoj i snažno doprinosi jačanju ukupne suradnje između naših prijateljskih naroda i država. Impresivni su rezultati o kojima je govorio predsjednik Ivezić. Vaše djelovanje je uzor svim crnogorskim društvima u inostranstvu, ali od vas mogu da uče i mnogi u zemlji. Ovo je prilika da podsjetimo da je djelovanje NZCH utemeljeno na više vjekovnoj tradiciji crnogorsko-hrvatskih veza, čemu je doprinosilo doseljavanje Crnogoraca na prostoru Hrvatske od davnih vremena. U Ljetopisu popa Dukljanina, najstarijem crnogorskom književno-istorijskom djelu iz 12. vijeka, opisan je sabor u Đuvanjskom polju sredinom 8. vijeka na kome su slovenska plemena, a među njima Dukljani i Hrvati, dobili prve državne granice. Ljetopis je pokazatelj istorijske svijesti koja je u vrijeme njegovog nastanka vladala, i zagovarala bliskost južnoslovenskih naroda. Političke, kulturne, ekonomske i druge veze između prostora Crne Gore i Hrvatske bile su snažne i tijekom Srednjeg vijeka. Tada dolazi do prvih migracija o kojima postoje svjedočanstva u našim i inostranim arhivima. Krajem prve polovine 17. vijeka osnovana je i prva crnogorska kolonija na prostoru današnje Hrvatske, crnogorska naseobina u selu Peroj, u Istri. Računa se da je u drugoj polovini 17. vijeka u Istri živjelo oko 2500 crnogorskih doseljenika. I nakon gotovo četiri vijeka naši Perojci i danas čuvaju svoj crnogorski identitet i vezu sa svojom starom domovinom. To je jedinstven istorijski fenomen. Ne vjerujem da je igdje u svijetu jedna mala zajednica pokazala takvu postojanost u očuvanju svog identiteta. Zahvalni smo što su bili pošteđeni od pokušaja asimilacije u sredini u kojoj su se doselili. Nažalost, registriamo takva nastojanja na drugim adresama, izvan Hrvatske, nakon raspada zajedničke države.

Posebno mjesto u jačanju naših veza pripada periodu 19. vijeka. Crnogorski i hrvatski narod približila je ideja nacionalnog i kulturnog preporoda. Crnogorski vladari imali su svoje iskrene podržavaoce i saradnike u mnogim poznatim Hrvatima. Lični sekretar crnogorskog mitropolita i vladara Petra I, jedne od najmarkantnijih ličnosti velike crnogorske istorije, bio je Franjo Vicković Dolči. I mnogi drugi Hrvati pružili su značajnu podršku crnogorskoj borbi za sticanje i odbranu nezavisnosti. Podsjetiću s kakvim je uvažavanjem pisano o Crnoj Gori i Crnogorcima u Gajevoj „Danici Ilirskoj“, odnosno „Danici Horvatskoj, Slavonskoj i Dalmatinskoj“. U jednom članku iz 1835. godine piše: „Hrabri Crnogorci obitavaju svečano od Skadra među Albanijom i Hercegovinom u jako brdovitim razvalinama punom planinskom kotaru, koji leži među austrijskim državama i jezerom Bojanom... Cijela Crna Gora je jaka tvrđava, i kako od austrijske tako i od turske strane skoro nepristupljiva. Narod je jedno krepko koljeno slovensko, od koga je Evropa toliko hrabrih, marljivih i vještih i lijepih pukova dobila. Crnogorci su u bregovima svojim uvijek zadržali nezavisnost... Oni stoje pod vladikom koga sami izabiraju, i koji poslije i duhovnu i najveću vlast ima. Crnogorski jezik je slavo-ilirski.“ i koji poslije i duhovnu i političku najveću vlast ima.“

Poslije potvrđivanja međunarodnog priznanja Crne Gore na Berlinskom kongresu 1878. mnogi Hrvati, i ljudi sa prostora današnje Hrvatske, značajno su doprinijeli emancipaciji crnogorske države, i pomagali učvršćivanju njenog međunarodnog položaja i ugleda. Biskup Štrosmajer imao je velike zasluge za multikulturalna model društva u Crnoj Gori. Znameniti pravnik Valtazar Bogišić je Opštim imovinskim zakonikom stvorio jedan od najznačajnijih pravnih spomenika kod Južnih Slovena. Josip Šilović Slade je svojim velikim djelom moderni urbanističko-arhitektonski pravac toga vremena proširio i na Crnu Goru. Ivan Mažuranić je ovjekovječio jedan događaj iz povijesti Crne Gore i učinio dijelom hrvatske književnosti i kulture...

Nova crnogorsko-hrvatska prožimanja uslijedila su u zajedničkoj jugoslovenskoj državi. Studije na visokim školama u Hrvatskoj, gdje su nakon završetka ostajali da rade, ili na dužnostima u JNA, ili angažirani radi ostvarenja naučnih, umjetničkih ili drugih profesionalnih ambicija - bili su kasnije baza za formiranje doseljeničkih crnogorskih društava. Izrasla je plejada znamenitih Crnogoraca, koji su u Hrvatskoj ostvarili blistave karijere i dostigli zenit u svojim stvaralačkim ambicijama. Mnogi od njih, od kojih neki danas sjede ovdje s nama, postali su istaknute ličnosti u Hrvatskoj i Jugoslaviji, ali i u evropskim i svjetskim razmjerama. Oni su svojim djelom značajno obogatili ne samo hrvatsku i crnogorsku, već i jugoslovensku i svjetsku kulturnu riznicu.

Kao što Nacionalna zajednica Crnogoraca u Hrvatskoj ima svoje posebno mjesto i ulogu, isto takvu poziciju u Crnoj Gori imaju Hrvatsko nacionalno vijeće i Hrvatsko građansko društvo. I njihova međusobna suradnja i povezanost doprinijeli su bržem ozdravljenju naših odnosa nakon tragičnih iskustava iz 90-tih, što je utrlo put i sve konstruktivnoj dobrosusjedskoj suradnji Crne Gore i Hrvatske. Slogan Hrvatske građanske inicijative na jednom od prethodnih parlamentarnih izbora „Hrvatsko srce za Crnu Goru“, predstavlja simbol crnogorsko-hrvatskog prijateljstva, i jedno od najljepših i najznačajnijih priznanja za savremenu crnogorsku državu.

Ovo je prilika da izrazim zahvalnost Republici Hrvatskoj na odnosu prema Nacionalnoj zajednici Crnogoraca Hrvatske i Crnogorcima koji u njoj žive. Mi ne zaboravljamo iskreno zalaganje hrvatskog rukovodstva kod međunarodne zajednice uoči referenduma o nezavisnosti prije 15 godina, kao ni kontinuiranu pomoć i podršku Hrvatske za članstvo u NATO-u i u pregovaračkom procesu sa EU. Entuzijazam naših hrvatskih prijatelja da vidi Crnu Goru kao članice Europske unije ne izostaje ni u ovom vremenu, kada je kod nas usporen put ka Europi. Takva podrška i razumijevanje snažan su podstreh za proevropske snage u Crnoj Gori da zemlju još odlučnije povedemo evropskim putem.

Poštovani prijatelji,

U znak priznanja za ukupno djelovanje tijekom protekle tri decenije odlučio sam da odlikuje Nacionalnu zajednicu Crnogoraca Hrvatske Ordenom crnogorske zastave trećeg stepena, kakvim je ranije odlikovan i Hrvatsko građansko društvo u Crnoj Gori. Želim da uspješno predstavite svoju veliku misiju, na dobro vaših članova, na dobro vaše Crne Gore i vaše Hrvatske.

Hvala vam na pažnji.

Molim predsjednika Zajednice gospodina Ivezića da primi ovo visoko odlikovanje.